

<http://kefad.ahievran.edu.tr>

Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi

ISSN: 2147 - 1037

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN İNGİLİZCE ÖZYETERLİK DÜZEYLERİ*

Mehmet Aykut Bozkurt
Subhan Ekşioğlu

DOI:.....

[Makale Bilgileri](#)

Yükleme:17/08/2017 Düzeltme:06/03/2018 Kabul:07/04/2018

Özet

Dünya genelinde bir dil haline gelen İngilizcenin öğrenimi ve eğitimi zorunlu hale gelmiştir. Bu nedenle, tüm ülkeler, yurttaşlarına, İngilizce yeterliklerini kazandırma amacıyla, eğitim programlarına yeterli oranda İngilizce dil dersleri koymaktadırlar. Bu çerçevede, Türkiye’de de, artık herkes bir yabancı dil öğreniminin önemini kabul etmekte ve bu doğrultuda eğitim almayı istemektedir. Özyeterlik kavramı, “kişinin kendisi hakkında farklı koşullardaki durumlarla baş etme, belirli performansları gösterebilmek için gerekli etkinlikleri düzenleme ve başarılı bir şekilde tamamlama boyutlarındaki yargısı, inancı ve algılayışı” olarak tanımlanabilir. Olumlu özyeterlik algısı, bireyin söz konusu alanda yeni deneyimlere girişmesine, sebatkâr ve azimli olmasına, daha stratejik olmasına ve bu doğrultuda daha başarılı olmasına neden olur. Bu bağlamda bu çalışmanın temel amacı lise öğrencilerinin İngilizce özyeterlik düzeylerinin belirlenmesidir. Araştırmanın yöntemi betimsel tarama yöntemidir. Araştırmanın evren-örnekleme farklı liselerde öğrenim gören 720 lise öğrencisinden oluşmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak Bümen ve Hancı Yanar (2012) tarafından geliştirilen “İngilizce ile İlgili Özyeterlik İnancı Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma bulguları şunlardır: 1. Lise öğrencileri, orta seviyede İngilizce özyeterlik düzeyine sahiptir. 2. Öğrencilerin İngilizce özyeterlik inanç düzeyleri, cinsiyet, sınıf düzeyi, okul türü ve yerleşim yeri değişkenlerine göre farklılık göstermekte; aile gelir düzeyi değişkenine göre ise farklılık göstermemektedir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil, İngilizce Öğretimi, Özyeterlik, Lise, Öğrenci.

* Bu çalışma birinci yazarın, ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Sorumlu Yazar: Subhan Ekşioğlu, Dr. Öğr. Üyesi, Sakarya Üniversitesi, Türkiye, eksioglu@sakarya.edu.tr,
<https://orcid.org/0000-0002-5471-627X>

Mehmet Aykut Bozkurt, Müdür Yardımcısı, MEB, Türkiye, mehmetaykutbozkurt@yahoo.com, <https://orcid.org/0000-0001-7382-7859>

440

Giriş

Günümüzde, İngilizce, tüm dünyada en fazla konuşulan, hayatın -eğitim, sanat, siyaset, teknoloji gibi- her alanında dünyanın ortak değeri olarak kabul edilen bir dil konumundadır. 21. yüzyılda küreselleşen yaşam biçimleri ile toplumlar, ortak eğitim, ticaret, siyaset, ekonomi, anlayış ve değerler noktasında daha çok bir araya gelmektedirler (Crşyral, 2003). Bu bağlamda, dünya genelinde bir dil haline gelen İngilizcenin öğrenimi ve eğitimi zorunlu hale gelmiştir. Bu nedenle, tüm ülkeler, yurttaşlarına, İngilizce yeterliklerini kazandırma amacıyla, eğitim programlarına yeterli oranda İngilizce dil dersleri koymaktadırlar. Bu çerçevede, Türkiye’de de, artık herkes bir yabancı dil öğreniminin önemini kabul etmekte ve bu doğrultuda eğitim almayı istemektedir.

Türkiye’de, 1997–1998 yılından itibaren İngilizce öğretimi ilköğretimde zorunlu hale gelmiştir. Başlarda, sadece, 6, 7, 8. sınıf seviyesinde yabancı dil eğitimi verilirken, 4+4+4 sisteminin kabulü ile birlikte, 2013–2014 eğitim öğretim yılından sonra, ilkokullarda yabancı dil eğitimi 2. sınıfa kadar indirilmiş, lisede ise 12. sınıfa kadar devam ettirilmiştir (Gömleksiz ve Kılınç, 2014). Yükseköğretimde ise, yabancı dil öğretimi, devlet üniversiteleri ve özel üniversitelerde farklılık göstermekle birlikte, YÖK’ün belirlediği koşullara uyulmaktadır (YÖK, 2016).

Diğer yandan, Türkiye’de yabancı dil eğitimi sadece örgün veya yaygın eğitimle sınırlı değildir. Üniversiteler Arası Kurul Dil Sınavı (ÜDS) ve Test of English as a Foreign Language (TOEFL) gibi sınavlar ve özel sektörün taleplerini karşılamak üzere birçok özel dersane veya dil kursu eğitim hayatında yer almaktadır (Yavuzer ve Göver, 2012). Fakat bütün bu uygulamalara rağmen, Türkiye’de, yabancı dil öğretme-öğrenme konusunda ciddi oranda bir yetersizlik söz konusudur (Suna ve Durmuşçelebi, 2013).

Türkiye, yabancı dil öğretiminde, 2000 yılında, “Avrupa’da ortak bir yabancı dil öğretim programı ve yabancı dil öğretiminde ortak bir standart, ortak ölçütler ve buna dayalı bir araç geliştirmeyi amaçlayan” Avrupa Konseyi Modern Diller Bölümü, Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programı’nı (The Common European Framework of Reference for Languages) oluşturmuştur. Türkiye, Avrupa’da ortak eğitim uygulamalarını öngören Socrates Projesine 24 Ocak 2000 tarihinde 253/2000/EC sayılı Avrupa Konseyi kararıyla katılmıştır” (Gömleksiz ve Elaldı, 2011: 447). Bu ortak çerçeve programı içerisinde yer alan dil pasaportu bireyin bildiği tüm dillerin düzeylerini temel alınan dil becerilerine göre yansıtmaktadır” (Yücel, 2006: 117).

Yabancı dil öğretimi dört kazanımda gerçekleşmektedir. Bunlar, 1- konuşma, 2- yazma, 3- dinleme, 4- okumadır. Ancak bu dört beceriyi de aynı anda kazandırmaya çalışmak oldukça zordur. Eğitim süreci içerisinde aynı yöntem kullanılarak, bu dört beceri aynı anda kazandırılmaz. Demirel

(1992), dil öğretiminde kullanılan yöntemleri: “Çeviri (Translation), Düzvarım (Direct) Yöntemi, İşitsel–dilsel (Audiolingual) Yöntem, İşitsel-görsel (Audiovisual) Yöntem, Bilişsel öğrenme (Cognitivecode) Yöntemi, İletişimsel (Communicative) Yöntem, Doğal Yaklaşım (Natural Approach) Yöntemi ve Tüm Fiziksel Tepki (Total Physical Response) Yöntemi olarak sıralamıştır.” Demirel (1992:132)’e göre, yabancı dil öğretiminde ölçme ve değerlendirme, yukarıda verilen, “okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerileri” esas alınarak yapılmalıdır. Bu durumda her birinde farklı ölçme araçlarının kullanılması gereklidir (Demirel, 1992: 132).

Bu çalışmanın temel konusu olan özyeterlik, “kişinin kendisi hakkında farklı koşullardaki durumlarla baş etme, belirli performansları gösterebilmek için gerekli etkinlikleri düzenleme ve başarılı bir şekilde tamamlama boyutlarındaki yargısı, inancı ve algılayışı” olarak tanımlanabilir (Gürcan, 2005). Bandura (1986: 391)’ya göre, özyeterlik, “kişilerin önceden organize edilmiş bir fiilin ihtiyaç duyduğu fiiliyatların ayarlanması ve tamamlanmasıdır.” Pintrich, Roeser ve De Groot (1990), özyeterlik algısının model alma, sözel ikna gibi yollar ile de şekillenebilmesine rağmen, temelde bireyin deneyimleriyle oluşturulduğunu belirtmektedirler. Bu çerçevede, olumlu özyeterlik algısı, bireyin söz konusu alanda yeni deneyimlere girişmesine, sebatkâr ve azimli olmasına, daha stratejik olmasına ve bu doğrultuda daha başarılı olmasına neden olur. Öte yandan başarısızlık ise, özyeterlik algısını olumsuz yönde etkiler ve bu durum yeni başarısızlıklara sebep olur.

Pajares ve Miller (1994)’e göre, özyeterlik duygusu, farklı akademik koşullarda başarılı olmanın önemli bir yordayıcısıdır. Bandura (1997) da, sonuç beklentisinin, özyeterlik inancında oldukça etkili olduğunu vurgulamaktadır. Çünkü sonuç beklentisi, herhangi bir ödev söz konusu olduğunda, yapılabilirliğe dair taşıdığımız inanca etki etmektedir. Yine, Bouffard-Bouchard (1989)’a göre de, öğrenciler, olumsuz sonuçlarla karşılaşacakları inancına sahip oldukları durum ve olaylardan sakınırlar. Herhangi bir başarıya dair üst düzeyde özyeterliğe sahip olan öğrenci, o etkinlik sonucunda başarılı olmayı beklemektedir. Ayrıca, özyeterliği yüksek olan öğrenci, diğer öğrencilere kıyasla öz-değerlendirmesini daha açık ve tarafsız olarak yapabilmektedir. Bu bağlamda, özyeterliğin (Schunk, 1989: 14) eğitime yansıyan yüzü olan öğrenme özyeterliği kavramı, “öğrencilerin sahip oldukları bilgi ve becerilerini etkin bir biçimde kullanabilme ve bu yolla yeni bilişsel beceriler elde etme yolunda kendi yeterliklerine olan inancı” olarak tanımlanabilir.

Konu ile ilgili alan yazında yer alan araştırmalar, (Alivernini ve Lucidi, 2011; Linenbrink ve Pintrich, 2003; ; Multon, Brown ve Lent, 1991; Özyürek 2005; Pajares ve Miller 1994), özyeterlik algısının farklı gelişim düzeylerindeki öğrencilerin strateji kullanımı, çaba, direnç, devamlılık, hedef belirleme ve ders başarısına etkisi konusunda oldukça mühim bir noktada yer aldığını ortaya koymaktadırlar. Bu doğrultuda, farklı öğrenme ortamlarında, özyeterlik ve ders başarısı arasında pozitif orantılı bir ilişkinin olduğu söylenebilir. Diğer bir deyişle (Lorsbach ve Jinks, 1999), öze dönük

pek çok bireysel etmen etkili bir biçimde içsel mekanizmalarca düzenlenirken, özyeterlik dış kaynaklar tarafından gözlemlenebilen ve etkilenebilen bir özelliğe sahiptir. Bu nedenle, öğretmenlerin tutum, söylem, tavır ve davranışları ile öğrenme sürecinde uyguladıkları stratejilerde, öğrenciler özyeterliklerini kuvvetlendirici yaklaşımlar izlemeli ve öğrenme ortamları, öğrencilerin özyeterlik inançlarını destekleyecek şekilde düzenlenmelidir.

Bu çalışmada, lise öğrencilerinin, İngilizcenin 4 kazanımı olan Speaking (Konuşma), Reading (Okuma), Writing (Yazma), Listening (Dinleme) boyutlarında, İngilizce özyeterlik inançları düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu temel amaç doğrultusunda, Lise öğrencilerinin İngilizce özyeterlik inanç düzeyleri, cinsiyet, sınıf düzeyi, oku türü, ikamet edilen yerleşim türü ve aile gelir düzeyi değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir? soruları araştırmanın alt problemleridir.

2. Yöntem

Çalışmada, nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama yöntemi, araştırma yöntemi olarak kullanılmıştır. Araştırmanın, evren-örnekleme, Sakarya İli Kaynarca İlçesinde 2015-2016 eğitim öğretim yılında öğrenim gören, Kaynarca Anadolu Lisesi'nden 312 (%43,3), Kaynarca Anadolu İmam Hatip Lisesi'nden 196 (%27,2) ve Kaynarca Seyfettin Selim Endüstri Meslek Lisesi'nden 212 (%29,4) olmak üzere, toplam 720 lise öğrencisinden oluşmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Bümen ve Hancı Yanar (2012) tarafından geliştirilen "İngilizce ile İlgili Özyeterlik İnancı Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçekte, yabancı dildeki dört kazanımı temsil eden ve beşli likert tipinde cevaplanan toplam 34 soru bulunmaktadır. Ölçekte okuma kazanımına yönelik 8, yazma kazanımına yönelik 10, dinleme kazanımına yönelik 10 ve konuşma kazanımına yönelik 6 soru bulunmaktadır. İngilizce okuma, yazma, dinleme ve konuşma yeterliklerindeki özyeterliği ölçen ölçeğin güvenirliği 0.97'dir. Ölçekten elde edilecek yüksek puan, İngilizcede yüksek özyeterlik inancı olduğunun göstergesi olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Evren-Örnekleme Ait Bulgular

Katılımcı öğrencilerin demografik bilgileri Tablo 1'de, verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların demografik bilgileri ilişkin bulgular

		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kız	357	49,6
	Erkek	363	50,4
	Toplam	720	100,0
Sınıf	9.sınıf	251	34,9
	10.sınıf	161	22,4
	11.sınıf	202	28,1

	12.sınıf	106	14,7
	Toplam	720	100,0
Okul türü	Anadolu Lisesi	312	43,3
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	196	27,2
	Endüstri Meslek Lisesi	212	29,4
	Toplam	720	100,0
İkamet	Köy	498	69,2
	İlçe	211	29,3
	İl	11	1,5
	Toplam	720	100,0
Aile Gelir	İyi	274	38,1
	Orta	418	58,1
	Düşük	28	3,9
	Toplam	720	100,0

Tablo 1'e göre, araştırmaya katılan öğrencilerin %49,6'sı kız, %50,4'ü erkektir. 720 ortaöğretim öğrencisinin %34,9'u 9. sınıf, %22,4'ü 10. sınıf, %28,1'i 11. sınıf ve %14,7'si 12. sınıfta; %43,3'ü Anadolu Lisesinde, %27,2'si Anadolu İmam Hatip Lisesinde ve %29,4 'ü Endüstri Meslek Lisesinde eğitim görmektedir. Öğrencilerin %69,2'si köyde, %29,3'ü ilçe'de, %1,5'i ise il merkezinde ikamet etmektedir. Öğrencilerin gelir düzeyi dağılımı ise şöyledir: %38,1'i iyi düzeyde, %58,1'i orta düzeyde ve %3,9'u ise düşük düzeyde gelire sahiptir.

İngilizce Özyeterlik İnanç Ölçeğine İlişkin Normallik Testi Sonuçları

Tablo 2'de, bağımlı değişkenlerin normal dağılıp dağılmadığına ilişkin Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk normallik testleri verilmiştir.

Tablo 2. İngilizce özyeterlik inanç ölçeğine ilişkin normallik testi sonuçları

	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
	İstatistik	sd.	p	İstatistik	sd	p
Okuma	,042	720	,004	,989	720	,000
Yazma	,037	720	,022	,989	720	,000
Dinleme	,054	720	,000	,982	720	,000
Konuşma	,066	720	,000	,978	720	,000

p<0,05

Tablo 2'de, İngilizce Özyeterlik İnanç Ölçeğinin, normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk normallik testi sonuçlarına göre, verilerin normal dağılım göstermediği görülmüştür (p<0,05). Bu nedenle, verilerin analizinde, Mann-Whitney U, Kruskal Wallis ve Spearman Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı analiz yöntemleri kullanılmıştır.

Lise Öğrencilerinin İngilizce Özyeterlik İnanç Düzeyleri

Lise öğrencilerinin İngilizce özyeterlik inanç düzeyine ilişkin bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. İngilizce ile ilgili özyeterlik inanç ölçeğine ait betimsel istatistikler

	N	Minimum	Orta Değer	Maksimum	Ortalama	Std. Sapma
Okuma	720	8	24	40	21,68	6,98
Yazma	720	10	30	50	25,66	8,22
Dinleme	720	10	30	50	25,73	8,57
Konuşma	720	6	18	30	14,84	5,27
Toplam	720	34	102	170	87,91	26,21

p<0,05

Tablo 3 incelendiğinde, İngilizce Özyeterlik İnanç Ölçeği Okuma boyutu için minimum 8 puan, maksimum 40 puan alan öğrenciler bulunmakta iken, öğrencilerin Okuma boyutu puanlarının aritmetik ortalaması 21,68 ve standart sapması 6,98'dir. Yazma boyutu için minimum 10 puan, maksimum 50 puan alan öğrenciler bulunmakta iken, öğrencilerin Yazma boyutu puanlarının aritmetik ortalaması 25,66 ve standart sapması 8,22 olarak bulunmuştur. Dinleme boyutu için minimum 10 puan, maksimum 50 puan alan öğrenciler bulunmakta iken, öğrencilerin Dinleme boyutu puanlarının aritmetik ortalaması 25,73 ve standart sapması 8,57 olarak bulunmuştur. Konuşma boyutu için minimum 6 puan, maksimum 30 puan alan öğrenciler bulunmakta iken, öğrencilerin Konuşma boyutu puanlarının aritmetik ortalaması 14,84 ve standart sapması 5,27 olarak bulunmuştur. Ölçeğin tamamından minimum 34 puan, maksimum 170 puan alan öğrenciler bulunmakta iken, ölçeğin tamamına ilişkin puanlarının aritmetik ortalaması 87,91 ve standart sapması 26,21olarak bulunmuştur.

Lise Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İngilizce Özyeterlik İnanç Düzeyleri

İngilizce Özyeterlik İnanç Ölçeğinin, cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Lise öğrencilerinin cinsiyete göre İngilizce özyeterlik inanç düzeyleri

	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	U	p
Okuma	Kız	357	380,76	57562,500	,009
	Erkek	363	340,57		
	Toplam	720			
Yazma	Kız	357	375,18	59555,000	,060
	Erkek	363	346,06		
	Toplam	720			
Dinleme	Kız	357	378,15	58494,000	,024
	Erkek	363	343,14		
	Toplam	720			
Konuşma	Kız	357	361,80	64332,000	,868
	Erkek	363	359,22		
	Toplam	720			

p<0,05

Tablo 4'e göre, İngilizce Özyeterlik İnanç Ölçeğinin Okuma ve Dinleme boyutlarında cinsiyete göre istatistiksel fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Bu iki boyut için kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre, yeterlik düzeylerinin istatistiksel olarak daha yüksek olduğu söylenebilir. Yazma ve Konuşma boyutlarında ise cinsiyete göre istatistiksel olarak farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Lise Öğrencilerinin Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre İngilizce Özyeterlik İnanç Düzeyleri

İngilizce Özyeterlik İnanç Ölçeğinin, sınıf düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Lise öğrencilerinin sınıf düzeyi değişkenine göre İngilizce ile ilgili özyeterlik inanç düzeyleri

	Sınıf	N	Sıra Ort.	Ki-kare	p	Farklılık
Okuma	9.sınıf	251	364,24	38,307	,000	9.sınıf -10.sınıf
	10.sınıf	161	420,72			9.sınıf -12.sınıf
	11.sınıf	202	360,50			10.sınıf -11.sınıf
	12.sınıf	106	260,19			10.sınıf -12.sınıf
	Toplam	720				11.sınıf -12.sınıf
Yazma	9.sınıf	251	364,24	39,823	,000	9.sınıf -10.sınıf
	10.sınıf	161	408,89			9.sınıf -12.sınıf
	11.sınıf	202	375,30			10.sınıf -12.sınıf
	12.sınıf	106	249,94			11.sınıf -12.sınıf
	Toplam	720				
Dinleme	9.sınıf	251	359,28	32,073	,000	9.sınıf -10.sınıf
	10.sınıf	161	419,54			9.sınıf -12.sınıf
	11.sınıf	202	361,22			10.sınıf -11.sınıf
	12.sınıf	106	272,33			10.sınıf -12.sınıf
	Toplam	720				11.sınıf -12.sınıf
Konuşma	9.sınıf	251	360,59	22,137	,000	9.sınıf -10.sınıf
	10.sınıf	161	406,70			9.sınıf -12.sınıf
	11.sınıf	202	363,34			10.sınıf -11.sınıf
	12.sınıf	106	284,69			10.sınıf -12.sınıf
	Toplam	720				11.sınıf -12.sınıf

$p<0,05$

Tablo 5'te görüldüğü gibi, İngilizce Özyeterlik İnanç Ölçeğinin tüm alt boyutlarında, sınıf düzeylerine göre istatistiksel fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Ortaya çıkan bu farklılık 9.sınıf-10.sınıf, 9.sınıf-12.sınıf, 10.sınıf-11.sınıf, 10.sınıf-12.sınıf, 11.sınıf-12.sınıf arasındadır. 10. sınıf öğrencilerinin İngilizce ile İlgili Özyeterlik İnanç puanları en yüksek iken 12. sınıf öğrencilerinin puanları en düşüktür.

Lise Öğrencilerinin Okul Türü Değişkenine Göre İngilizce Özyeterlik İnanç Düzeyleri

İngilizce Özyeterlik İnanç Ölçeğinin, öğrencilerin okul türlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Lise öğrencilerinin okul türüne göre İngilizce ile ilgili özyeterlik inanç düzeyleri

	Okul Türü	N	Sıra Ort.	Ki-kare	p	Farklılık
Okuma	Anadolu Lisesi	312	423,68	50,907	,000	Anadolu L.- İHL
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	196	311,81			Anadolu L.- EML
	Endüstri Meslek Lisesi	212	312,53			
	Toplam	720				
Yazma	Anadolu Lisesi	312	415,70	43,744	,000	Anadolu L.- İHL
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	196	294,58			Anadolu L.- EML
	Endüstri Meslek Lisesi	212	340,21			İHL-EML
	Toplam	720				
Dinleme	Anadolu Lisesi	312	436,98	74,739	,000	Anadolu L.- İHL
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	196	306,69			Anadolu L.- EML
	Endüstri Meslek Lisesi	212	297,68			
	Toplam	720				
Konuşma	Anadolu Lisesi	312	428,73	64,203	,000	Anadolu L.- İHL
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	196	285,01			Anadolu L.- EML
	Endüstri Meslek Lisesi	212	329,88			İHL-EML
	Toplam	720				

p<0,05

Tablo 6'ya göre, İngilizce Özyeterlik İnanç Ölçeğinin tüm alt boyutlarında, öğrencilerin okul türlerine göre anlamlı fark bulunmaktadır (p<0,05). Anadolu Lisesi öğrencilerinin özyeterlik inanç düzeyleri, diğer liselerdeki öğrencilere göre daha yüksektir. Ayrıca, Yazma ve Konuşma alt boyutlarında, İmam Hatip Lisesi öğrencilerinin özyeterlik inanç düzeyleri, Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerine göre daha yüksektir.

Lise Öğrencilerinin Yerleşim Yeri Değişkenine Göre İngilizce Özyeterlik İnanç Düzeyleri

İngilizce Özyeterlik İnanç Ölçeğinin, öğrencilerin ikamet ettikleri yerleşim yerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal- Wallis testi sonuçları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Lise öğrencilerinin yerleşim yeri değişkenine göre İngilizce özyeterlik inanç düzeyleri

	Yerleşim Yeri	N	Sıra Ort.	Ki-kare	p	Farklılık
Okuma	Köy	498	345,08	9,907	,007	İlçe-Köy-İl
	İlçe	211	398,30			
	İl	11	333,82			
	Toplam	720				
Yazma	Köy	498	351,58	2,998	,223	İlçe-İl-Köy
	İlçe	211	380,98			
	İl	11	371,68			
	Toplam	720				

Dinleme	Köy	498	345,21	9,636	,008	İlçe-Köy-İl
	İlçe	211	397,82			
	İl	11	336,95			
	Toplam	720				
Konuşma	Köy	498	346,96	8,053	,018	İlçe-Köy-İl
	İlçe	211	394,33			
	İl	11	324,27			
	Toplam	720				

p<0,05

Tablo 7'ye göre, İngilizce Özyeterlik İnanç Ölçeğinin, Okuma, Dinleme ve Konuşma alt boyutlarında öğrencilerin ikamet ettikleri yerleşim yerine göre anlamlı fark bulunmaktadır (p<0,05). Bu farklılık ilçede yaşayan öğrencilerin lehinedir. Sadece, Yazma boyutunda, İngilizce ile İlgili Özyeterlik İnanç Ölçeği puanları, ikamet ettikleri yerleşim yerine göre farklılık göstermemektedir (p>0,05).

Lise Öğrencilerinin Aile Gelir Düzeyi Değişkenine Göre İngilizce Özyeterlik İnanç Düzeyleri

İngilizce Özyeterlik İnanç Ölçeğinin, öğrencilerin ailelerinin gelir düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Lise öğrencilerinin aile gelir düzeyi değişkenine göre İngilizce özyeterlik inanç düzeyleri

	Gelir Düzeyi	N	Sıra Ort.	Ki-kare	p
Okuma	İyi	274	371,25	1,831	,400
	Orta	418	355,95		
	Düşük	28	323,30		
	Toplam	720			
Yazma	İyi	274	365,01	,233	,890
	Orta	418	357,33		
	Düşük	28	363,79		
	Toplam	720			
Dinleme	İyi	274	367,63	1,326	,515
	Orta	418	358,40		
	Düşük	28	322,00		
	Toplam	720			
Konuşma	İyi	274	368,02	1,832	,400
	Orta	418	358,73		
	Düşük	28	313,38		
	Toplam	720			

p<0,05

Tablo 8'de görüldüğü gibi, İngilizce ile ilgili Özyeterlik İnanç puanlarında öğrencilerin ailelerinin gelir düzeylerine göre istatistiksel fark bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Lise öğrencilerinin İngilizce özyeterlik inanç düzeylerinin ortaya konulmasının amaçlandığı bu çalışmada, lise öğrencilerinin İngilizce özyeterlik inanç düzeyleri orta düzeyde bulunmuştur.

Lise öğrencilerinin İngilizce özyeterlik inanç düzeyleri cinsiyet değişkenine göre okuma ve dinleme alt boyutlarında kız öğrenciler lehinedir. Yazma ve konuşma alt boyutlarında ise, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık yoktur. Alanyazında cinsiyete ilişkin sonuçlar farklılık göstermektedir. Öztürk (2014) ve Laçın (2015), çalışmalarında, cinsiyet ile yabancı dil öğrenimi arasında doğru bir orantı olmadığını ortaya koymuşlardır. Daha küçük yaşlarda, toplumun cinsiyete yüklediği anlamlar henüz kişiliğin bir parçası haline gelmediğinden dolayı, farklılıklar çıkabilir.

Lise öğrencilerinin İngilizce özyeterlik inanç düzeyleri sınıf düzeyi değişkenine göre, tüm alt boyutlarda 10. sınıf öğrencilerinin lehinedir. Alanyazında, Acar (2014), Aksakallı (2011), Cihan (2014) ve Varlıoğlu (2013)'nin çalışmaları bu sonucu destekler niteliktedir. Bu çalışmalarda, araştırmanın içeriği, alanı ve uygulandığı farklı kademelerdeki sınıf düzeyine rağmen, sınıf düzeyi ile özyeterlik inancı arasında doğru bir orantı bulunduğu belirlenmiştir.

Lise öğrencilerinin İngilizce özyeterlik inanç düzeyleri okul türü değişkenine göre, tüm alt boyutlarda Anadolu Lisesi öğrencileri lehine anlamlı farklılık göstermektedir. Alanyazında, Başat (2014)'in çalışmasının sonuçları, bu çalışma ile benzer iken, Bozkurt (2013), çalışmasında, okul türü değişkeninin, okulun bulunduğu sosyo-ekonomik çevre ile doğru orantılı olabileceğini ortaya koymuştur.

Lise öğrencilerinin İngilizce özyeterlik inanç düzeyleri yerleşim yeri değişkenine göre, okuma, dinleme ve konuşma alt boyutlarında ilçede yaşayan öğrencilerin lehinedir. Yazma boyutunda ise, yerleşim yerine göre farklılık yoktur. Sarı (2011), çalışmasında, çeşitli demografik değişkenler içerisinde, yerleşim yerinin, herhangi bir şekilde kayda değer bir fark yaratmadığını ortaya koymuştur.

Lise öğrencilerinin İngilizce özyeterlik inanç düzeyleri ailenin gelir düzeyine göre, farklılık göstermemektedir. Fakat Bozkurt (2013)'un çalışmasında, ailenin gelir durumunun, öğrencinin özyeterlik algısında önemli bir etken olduğu ortaya konulmuştur.

Araştırma sonuçlarına ve gelecek araştırmalara yönelik şu önerilerde bulunabilir: 1- Sosyo-ekonomik düzeyi düşük aileler ve öğrenciler ekonomik, sosyal, kültürel ve okul başarısı konusunda pozitif ayrımcıya tabi tutulmalıdır. 2- İngilizce derslerinde geçme/kalma olmamalı, tüm öğrenciler bu derslerden başarılı kılınmalı, asıl amaç en alt seviyede de olsa, öğrencilerin hedef/davranışlara

ulaşması olmalıdır. 3- Etkili İngilizce öğretme-öğrenme konusunda, tüm ilgililere -veli, öğretmen, okul yöneticileri, akademisyenler ve politika üretenler- dönük araştırmalar yapılmalıdır. 4- İngilizce öğrenme-öğretme süreçlerinin etkili düzenlenmesine dönük araştırmalar yapılmalıdır.

Kaynaklar

- Acar, A. (2014). MOODLE ile harmanlanmış İngilizce eğitimi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Aksakallı, C. (2011). İngilizce eğitimi gören lisans öğrencilerinin yazma kaygıları. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Alivernini, F., and Lucidi, F. (2011). Relationship between social context, self-efficacy, motivation, academic achievement, and intention to drop out of high school: A longitudinal study. *The Journal of Educational Research*, 104, 241-252.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. USA: Prentice-Hall
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. USA: W.H. Freeman and Company.
- Başat, T. (2014). Ön-lisans öğrencilerinin teknolojik pedagojik alan bilgisi (TPAB) ve özyeterliklerinin araştırılması: Afyon Meslek Yüksekokulunda bir uygulama. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Bouffard-Bouchard, T. (1989). Influence of self-efficacy on performance in a cognitive task. *Journal of Social Psychology*, 130, 353-363.
- Bozkurt, T. M. (2013). Beden eğitimi öğretmeni adaylarının öğretmenlik özyeterliklerinin incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Bümen N. T. ve Hancı Yanar, B. (2012). İngilizce ile ilgili özyeterlik inancı ölçeğinin geliştirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20 (1), 97-110.
- Cihan, B. B. (2014). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğretmenlik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin akademik, sportif ve öğretmenlik özyeterlik algılarının incelenmesi. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Crystal, D. (2003). *English as a global language*. UK: Cambridge University Press.
- Demirel, Ö. (1992). *ELT methodology*. Ankara: Pegem Akademi.
- Gömlüksiz, M.N. ve Eladı, Ş. (2011). Yapılandırmacı yaklaşım bağlamında yabancı dil öğretimi. *Turkish Studies* 6 (2), 443-454.
- Gömlüksiz, M.N. ve Kılınç, H.H. (2014). Lise 12. sınıf öğrencilerinin İngilizce öz yeterlik inançlarına ilişkin görüşleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24 (2), 43-60.

- Gürcan, A. (2005) Bilgisayar özyeterliği algısı ile bilişsel öğrenme stratejileri arasındaki ilişki. *Eğitim Araştırmaları*, 19, 179-193.
- Laçın, B. G. D. (2015). Üniversite öğrencilerinde özyeterlik ve stresle başa çıkma stratejilerinin bilişsel esnekliği yordama düzeyleri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Linenbrink, E. A., and Pintrich, P. R. (2003). The role of self-efficacy beliefs in student engagement and learning in the classroom. *Reading and Writing Quarterly*, 19, 119-137
- Lorsbach, A. W., and Jinks, J. L. (1999). Self-efficacy theory and learning environment research. *Learning Environments Research*, 2, 157-167.
- Multon, K. D., Brown, S. D., and Lent, R. W. (1991). Relation of self-efficacy beliefs to academic outcomes: A meta-analytic investigation. *Journal of Counseling Psychology*, 38, 30-38.
- Öztürk, Y. A. (2014). Beşinci sınıf matematik dersinde uygulanan alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerinin akademik başarı, kalıcılık, özyeterlik algısı ve tutum üzerine etkisi. yayımlanmamış doktora tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Özyürek, R. (2005). Informative sources of math-related self-efficacy expectations and their relationship with math-related self-efficacy, interest, and preference. *International Journal of Psychology*, 40, 145-156.
- Pajares, F. M. ve Miller, D. (1994). Role of Self-Efficacy and Self-Concept Beliefs in Mathematical Problem Solving: A Path Analysis. *Journal of Educational Psychology*, 86 (2), 193-203.
- Pintrich, P. R., Roeser, R. W., and De Groot, E. A. M. (1994). Classroom and individual differences in early adolescents' motivation and selfregulated learning. *Journal of Early Adolescence*, 14, 139-161.
- Sarı, S. V. (2011). Lise son sınıf öğrencilerinin mesleğe karar verme özyeterliklerinin yordanmasında umut, kontrol odağı ve çok boyutlu mükemmeliyetçiliğin rolü. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Schunk, D. H. (1989). *Self-efficacy and cognitive skill learning*. In C. Ames and R. Ames (Ed.), *Research on motivation in education: Goals and cognitions* (vol. 3, pp. 13-44). USA: Academic Press.
- Suna, Y. ve Durmuşçelebi, M. (2013). Türkiye'de yabancı dil öğrenmeöğretme problemine ilişkin yapılan çalışmaların derlemesi. *OPUS-Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi*, 3(5), 7-24.
- Varlıoğlu, R. (2013). Matematik öğretmen adaylarının matematiğe ve öğretmenliğe ilişkin özyeterlik algıları. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.

- Yavuzer, H. ve Göver, İ.H. (2012). Akademik personelin yabancı dil durumu ve yabancı dil sınavlarına bakışı: Nevşehir Örneği. *NEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, 136-158.
- YÖK (2016). Yükseköğretim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretimi ve Yabancı Dille Öğretim Yapılmasına Uyulacak Esaslara İlişkin Yönetmelik. <http://www.yok.gov.tr> adresinden Haziran 2017 tarihinde erişilmiştir.
- Yücel, M. S. (2006). Avrupa ortak başvuru metni – Avrupa dil portfoyu eleştirel bir yaklaşım. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (1), 110-122.